Anul XIII. Ianuarie 1923. Nr. 1.

REVISTA TEOLOGICĂ

ORGAN PENTRU ŞTIINŢA ŞI VIEAŢA BISERICEASCĂ.

— APARE ODATĂ PE LUNĂ —

SUB PATRONAGIUL

I. P. S. SALE ARHIEPISCOP ŞI MITROPOLIT **NICOLAE.**

REDACTATĂ DE UN COMITET.

CUPRINSUL:

REDACŢIA şi ADMINISTRAŢIA: SIBIIU, STR. MITROPOLIEI Nr. 32.

SIBIIU. — 1923.

TIPARUL TIPOGRAFIEI ARHIDIECEZANE.

Anul XIII. Ianuarie 1923. Nr. 1.

REVISTA TEOLOGICĂ

= organ pentru ştiinţa şi vieaţa bisericească. =

Abonamentul: Pe un an 50 Lei. Pe o jumătate de an 25 Lei.
Un număr 6 Lei.

Pasteur — om credincios.

În legătură cu comemorarea centenarului naşterii lui Pasteur s'au spus şi s'au scris — şi în ţara noastră — cuvinte frumoase despre vieaţa ilustrului savant şi despre opera prin care el a contribuit într'o măsură atât de însemnată la progresul ştiinţii şi la binele omenirii.

Dar n'am cunoştinţă să fi amintit cineva, că Pasteur — omul de ştiinţă — a fost în acelaş timp şi ***un suflet credincios****. Într'un timp de scepticism, de vinovată şi păgubitoare nepăsare faţă de frumseţa vieţii religioase, ca al nostru, ar fi păcat să se treacă cu vederea această calitate a personalităţii marelui savant, din care el n'a făcut taină.*

Intr'adevăr Pasteur n'a fost numai un spirit analitic, mărginindu-şi atenţia la cristalele, la ciupercile şi la baccilii pe care îi studià cu atâta folos, ci s'a ridicat la sinteze largi, prin cari cercà să pătrundă în nexul lucrurilor din lume şi să desluşească rosturile ei. La baza muncii sale se găseà o întreagă concepţie despre lume şi vieaţă, închiegată prin studiu, prin meditaţie şi experienţe în direcţia în care îl chemau impulsiunile sufletului său distins. Erà concepţia teistă. Ea i-a încălzit iubirea de oameni pururea gata de a face bine şi

din razele ei a căzut lumină asupra tainelor naturii, cari se desvăleau înaintea ingenioşilor săi ochi scrutători.

Pasteur nu şi-a ascuns sub obroc credinţa sa religioasă, ci a mărturisit-o pe faţă în cel mai sărbătoresc moment al carierei sale ştiinţifice, cu ocazia primirii între membri Academiei de ştiinţe a Franţei. Aici a fost chemat să ocupe locul lui Littré. Trebuind să vorbească despre antecesorul său, Pasteur a luat atitudine faţă de concepţia filozofică a pozitivismului al cărui aderent erà Littré. Pozitivismul limità sfera cunoaşterii la realităţile lumii văzute, la fenomenele istoriei şi ale naturii. Dacă există realităţi şi adevăruri mai presus de acestea — ziceà filozofia pozitivistă — nu putem şti şi, prin urmare, nu ne interesăm de ele. Bazele acestui sistem le aşezase August Comte, pe care-l secondà Littré.

Faţă de această filozofie legată de pământ, Pasteur, luându-şi zbor spre sferele credinţii, face următoarea mărturisire:

«Marea şi evidenta lacună a sistemului este aceasta, că concepţia pozitivistă despre lume nu ţine seamă de cea mai însemnată dintre ideile pozitive, de ideea infinitului.

«Oare dincolo de această boltă înstelată, ce există? Alte ceruri înstelate. Fie! Dar dincolo de ele? Spiritul omenesc mânat de o forţă neînvinsă, nu va încetà niciodată să se întrebe: Ce există dincolo? Voieşte el oare să se oprească undeva, fie în timp, fie în spaţiu? Cum punctul unde se opreşte nu e decât o mărime finită, mai mare numai decât toate cele cari au precedat-o, abià începe să o privească şi se iveşte din nou neîmblânzita întrebare, şi nicicând nu poate să-şi mulţumiască curiozitatea. Nimic nu foloseşte să răspunzi: Dincolo sunt spaţiuri, timpuri şi mărimi fără hotare. Nimeni nu înţelege aceste vorbe. Acela care recunoaşte existenţa infinitului — şi nimeni nu poate scăpà de aceasta — acela acumulează în această afirmaţie mai mult supranatural decât există în minunile tuturor religiunilor, căci idea infinitului are acest îndoit caracter: de a se impune şi de a fi incomprehen-

sibilă. Când această idee pune stăpânire pe cugetare, nu-i mai rămâne omului altceva decât să-şi plece genunchii la pământ. Ba, în această clipă de zguduitoare devotaţiune, trebue să ceară graţie pe seama raţiunii sale; toate resorturile vieţii intelectuale ameninţă să slăbească; omul se simte ca şi cuprins de sublima nebunie a lui Pascal. Această idee pozitivă şi primordială, pozitivismul o înlătură, fără nici un motiv, pe ea şi consecinţele ei, din vieaţa societăţilor.

«Eu văd pretutindeni inevitabila expresiune a ideei infinitului în lume. Prin ea, supranaturalul este în adâncul tuturor inimilor... Câtă vreme misterul infinitului va apăsà asupra cugetării omeneşti, temple vor fi înălţate cultului infinitului........ Şi pe pietrile acestor temple veţi vedeà oameni îngenunchiaţi, proşternuţi, adânciţi în cugetarea infinitului. Metafizica nu face altceva decât traduce înlăuntrul nostru ideea dominantă a infinitului. Concepţiunea idealului, nu este şi ea facultatea, resfrângerea infinitului, care în prezenţa frumseţii, ne mână să ne imaginăm o frumseţe superioară? Ştiinţa şi pasiunea de a şti, sunt ele oare altceva decât efectul imboldului ştiinţei, care pune în sufletul nostru misterul universului? Unde sunt adevăratele izvoare ale demnităţii omeneşti, ale libertăţii şi ale democraţiei moderne, dacă nu în ideea infinitului, în faţa căreia toţi oamenii sunt egali?» [1]

. . . .

Celce astfel vorbeşte, ducând curajul profesiunei de credinţă în mijlocul areopagului savanţilor ţării sale, acela a simţit bucuria intimelor comunicări cu Dumnezeu prin rugăciune.

La discursul de recepţiune alui Pasteur a răspuns Renan. Acesta nu consimţeà cu cele mărturisite de Pasteur, dar trecând peste ele cu eleganţa care-l caracterizà, se pleacă înaintea ştiinţii savantului. «In această ciocnire dintre un vas de cristal şi altul de metal, nu acesta din urmă

[1] *Les grands Hommes:* Pasteur, *Paris, p. 73—74.*

a tras scurta» — zice Melchior de Vogüe[1] *— despre întâlnirea dintre Renan şi Pasteur.*

Studiul naturii pe care Pasteur l-a urmat în întreaga sa vieaţă cu succese atât de mari, nu l-a împedecat o clipă în practica convingerilor sale religioase, ci dimpotrivă, i-a întărit credinţa. Unui elev al său, care-l întrebase la o ocazie, cum de şi-a putut păstrà credinţa după atâta studiu şi meditaţie, Pasteur i-a răspuns: «Tocmai fiindcă am cugetat şi studiat, am rămas credincios ca un breton; dacă aş fi cugetat şi studiat şi mai mult, aş fi ajuns credincios ca o femeie bretonă!»[2]

Credinţa îşi vădeşte tăria ei în mijlocul suferinţelor. Se apropià sfârşitul zilelor lui Pasteur şi suferinţele nu l-au cruţat nici pe dânsul. Le-a suportat cu răbdare creştinească şi şi-a închis ochii strângând la pieptul său o cruce...[3]

Aşà s'a sfârşit laborioasa vieaţă a marelui savant care a ştiut armonizà în sufletul său, într'o superioară sinteză, credinţa şi ştiinţa.

Nicolae.

Studiul pastoralei în biserica românească.

SECŢIUNEA II.

— Pe alte căi. — (Urmare).

XXI.

Y. M. C. A. sau Atmosfera Nouăi Pastorale.

Dacă în paginile abeà trecute am vorbit despre aşezămintele Nouăi Pastorale, să vorbim aici despre alte aşezăminte, dar pe care să le cuprindem mai bine sub numele de *Atmosfera Nouăi Pastorale,* pentrucă ele izvo-

[1] *Citat la* K. Kneller, *Das Christentum u. die Vertreter der neueren Naturwissenschaft. 1914. Ed. II. p. 327.*

[2] *Citat la* O. Zöckler: *Gottes Zeugen im Reich der Natur. 1906, ed. II. p. 357.*

[3] *Vezi Kneller op. cit. p. 32*

răsc, aşazicând, din cercuri fără îndrumare creştinească, dar pe care intensa atmosferă de vieaţă creştinească din jur le-a câştigat pentru acest fel de activitate.

Răposatul ministru Spiru Haret a spus odată, în una din cele dintâi şedinţe ale Consistorului superior din Bucureşti, că omul poate fi prins de *contagiunea binelui*. Prin aceasta înţelegeà că, dupăcum oamenii se iau după încunjurimea rea şi pot cădeà dintr'o stare mai bună, tot aşà mulţi pot fi câştigaţi pentru o activitate bună care-i încunjură de toate părţile. Fiecare om are în sine bune şi rele. Acestea se pot desvoltà sau rămâneà în umbră, după cercurile în care ajunge omul să trăiască. Se înţelege, nu e vorba aici de toţi oamenii. Unii sunt firi tari, care nu cad din virtutea lor nici în cercurile cele mai netrebnice. Dar mulţimea oamenilor sunt fiinţe de mijloc... nici prea buni, nici prea răi. Aceştia sunt cei care se făţuiesc după felul celora între care ajung să trăiască. Deci o atmosferă de activitate sănătoasă are preţul ei nu numai în ce produce ea deadreptul, ci şi în influenţa pe care o poate revărsà peste cei care vin în atingere cu dânsa. Aici e chestiunea de *contagiunea binelui*, că o activitate vie poate lucrà asupra altora ca o molimă, care să-i câştige pentru bine.

Tocmai aici vine chestiunea pe care voim s'o tratăm acum. Ţările în care Pastorala a lucrat mai viu au zămislit o atmosferă care câştigă pe oameni pentru acest soi de activitate. In oameni sunt puteri ascunse. Trebuiesc numai iniţiativele pentru a stârnì pe cei care singuri nu ştiu ce minuni de puteri se află în ei.

Dintr'o aşà atmosferă se explică ivirea unei mişcări ca aceà pe care o însemnăm cu literele Y. M. C. A. Aceasta este astăzi o întinsă mişcare creştinească, care, ca şi altele, alcătuiesc o glorie pentru creştinism, pentru nesecata lui putere de a înjghebà activităţi nouă, pline de originalitate şi potrivite după nevoile de azi ale societăţii.

Azi se vorbeşte mult, în ziarele noastre, despre Y. M. C. A., prin care trebuie să înţelegem cuvintele *Young*

Men's Christian Association (Societatea creştinească a tinerilor) şi de paralela ei Y. W. C. A., adică *Young Women's Christian Association* (Societatea creştinească a tineretului femeiesc), care are aşezăminte în oraşele universitare din România, fiindcă amândouă sunt societăţi care lucrează printre studenţi şi studente. Dar la noi încă nu se cunoaşte începutul şi măsura în care lucrează azi aceste societăţi. Deci, vorbind de Noua Pastorală, şi aceasta fiind o măreaţă activitate creştinească, se cuveneà să vorbim şi despre ea, pentrucă deşì nu e urzită din capul locului de preoţi sau de oameni care erau în slujba vreunei societăţi pastorale, cu toate acestea ea lucrează astăzi ca un organ creştinesc, în care preoţii găsesc o largă putinţă de a face slujbă pastorală.

Atât de umilite au fost începuturile ei şi atât de puţin se puteà bănuì de atunci unde are să ajungă! Cine vizitează azi sediul ei principal din Londra şi vede la intrare portretul unui bătrân cu trăsături blânde, care a fost întemeietorul aşezământului, nu ştie că vieaţa, pe care n'a ajuns s'o cunoască a acestuia, are părţi şi mai înălţătoare decât aceà a lui *Veniamin Franclin*, care este pusă în cărţile de creştere a copiilor, spre a se îmboldì din ea spre vieaţa harnică şi virtuoasă. Nu mai puţin a fost astfel şi vieaţa lui *Sir George Williams*, întemeietorul Societăţii tineretului creştin, ba încă a fost şi mai mult decât aceia, pentrucă el nu numai se munceà pentru sine, ca un băiat sărac, să se cultive şi să se ridice, dar din cele întâi începuturi, nu s'a mulţămit numai a lucrà pentru vieaţa sa sufletească, ci a tras şi pe alţii după el. Erà în sine vâna misionarului, a celui care nu poate până nu întinde şi asupra altuia binele îmbrăţişat şi gustat de el.

George Williams s'a născut la 1821 în Somerset, Anglia. Nu i-a plăcut munca pământului, pe care o îndeplineà tatăl său, ca proprietar rural, şi a venit în oraşul Bridgwater, unde a intrat în serviciu la un ne-

gustor de pânzături. Din datoriile creştineşti nu învăţase decât să se ducă la biserică. Dela unii slujbaşi însă din negoţul unde intrase, a căpătat mai multă îndrumare sănătoasă în lucrurile credinţei. Afară de slujba sa, el ajunsese să îndeplinească şi oarecari îndeletniciri religioase. Împreună cu alţi tineri, ţineà adunări în care vorbeau despre lucrurile credinţei şi vieaţa creştinească.

N'a rămas însă mult în această tovărăşie. La 1841, a venit în Londra, unde a intrat în slujba altei case de negustorie cu pânzături. Aici trebuià să se urzească ceeace mai târziu aveà să fie vestita Asociaţiune.

La început nu aveà în această casă ceeace-i trebuià pentru desfăşurarea unei activităţi. Câte 18 tineri erau îngrămădiţi să doarmă noaptea în odăile mici şi rău aerisite ale prăvăliei. Nu mai erà chip să lucrezi pentru starea sufletească. Ceilalţi tineri erau uşuratici şi străini de gândurile lui. S'a rugat ferbinte lui Dumnezeu şi îndată a mai intrat în serviciu alt tânăr, cu înclinări ca şi ale lui. Cu acesta, se rugà împreună şi, la întrunirile lor din camera de culcare pentruca să studieze Biblia şi să se roage la un loc, mai pofteau şi câte unul din ceilalţi tovarăşi ai lor. Curând au fost introduşi şi aceia în vieaţa creştinească, şi odaia de dormit nu-i mai puteà încăpeà pe toţi. Cu oarecare îndoială în inimă, au cerut o odaie mai mare şi, spre mirarea lor, cererea li s'a învoit. Stăpânul a intrat şi el în acest cerc de influenţă. Trei ani după o aşà vieaţă, la 6 Iunie 1844, ei nu s'au mai mulţămit să lucreze numai în casa lor, ci s'au sfătuit cum ar puteà să întindă acest fel de muncă sufletească şi la alte case de negoţ. In aceà zi, erau de faţă 12 tânări şi au pus la cale organizarea numită de atunci *Young Men's Christian Association.*

La început, când George Williams a intrat în slujba casei de pânzărie din Londra, cu firma Hitchcock & Co., se spuneà că în aceà casă nimenea nu puteà fi creştin. După trei ani de muncă în felul arătat, se spuneà dimpotrivă, că în aceà casă erà cu neputinţă cuiva să nu fie creştin. In scurtă vreme, Williams a

ajuns tovarăşul patronului, iar când acesta s'a retras din intreprindere, a rămas el singur stăpân al firmei.

De aici înainte, Asociaţiunea începe a se desvoltà într'o măsură neaşteptată. O putem aprecià prin pecetluirea ei oficială din Iunie 1894. In acest an George Williams aveà 73 de ani, şi când a venit prilejul a 50 de ani dela întemeierea Asociaţiunii, regina Angliei l-a ridicat la rangul de cavaler, pentru «foarte însemnate servicii în folosul tineretului din lumea întreagă».

Să vedem acum ce-a făcut Asociaţiunea în atâta vreme.

Ea a trebuit să-şi precizeze scopul şi să se organizeze.

Ţinta ei a fost să se ocupe de tineret, în înţelesul de a-l ajutà la o desvoltare sănătoasă în privinţa sănătăţii fizice, a cultivării minţii şi a disciplinei morale. Ea înţelege să urmărească desvoltarea omului întreg. De aici, şi-a luat ca emblemă triunghiul: trupul, mintea, moralitatea.

La congresul din 1855 în Paris, membri ei îşi precizau astfel ţinta lor:

Asociaţiunile tinerilor creştini caută să unească pe acei tineri care, privind pe Isus Hristos ca pe Dumnezeul şi Mântuitorul lor, potrivit cu Sf. Scriptură, doresc să fie ucenicii Lui în învăţătura şi în vieaţa lor şi să-şi întovărăşească silinţele pentru a întinde Impărăţia lui Dumnezeu printre tineri.

Ei aveau să fie o tovărăşie de mişcare a trupului: sporturi, gimnastică, escursiuni, vieaţă în aer liber, şi în acelaş timp de preocupări intelectuale şi morale.

Tot cu aceste vederi s'a ivit Asociaţiunea şi în mijlocul nostru în Bucureşti şi în alte oraşe ale României în anii de după răsboiu.

Au mai fost intreprinderi de aceste. Pe când însă altele n'au izbândit, Young Men's Christian Association este în fruntea celor care au izbândit. Incă de acum 10 ani, ea lucrà în peste 8000 de localităţi din America de Nord şi din lumea întreagă, socotind numai activitatea dusă din America, fără cea din Anglia.

Nu există de mulţi ani Asociaţiunea, când a isbucnit în America de Nord răsboiul zis *de secesiune*. Cu acest prilej, ea şi-a dovedit puterea ei. Din 1867, şi-a întins activitatea şi asupra armatei. Având în vedere pe acei care erau atunci sub arme din pricina răsboiului, ea a fost în stare să trimeată pe câmpul de luptă, pentru îngrijirea trupească şi sufletească a soldaţilor, peste 5000 de îngrijitori creştini, prin spitale şi tabere, şi să împartă peste 5.000,000 de dolari în bani şi materiale.

Astăzi, după atâta vreme, Asociaţiunea s'a desvoltat într'o măsură de neînchipuit. Ea s'a împărţit pe ramuri, ca să se dedice numai unei părţi din lucru şi să-l facă mai bine. Cu scopul general de a ajută tineretul să se apropie de Hristos şi a primì îndrumările Lui pentru vieaţa lor, ea caută să-l atragă într'o sferă de vieaţă simpatică, prin care mai uşor să-i fie a înţelege pe Hristos, a-L iubì şi a urmà Lui.

Ea lucrează azi printre studenţi, printre lucrători (în oraş şi la ţară), printre marinari, soldaţi, printre Negrii Americei, printre Peile-Roşii, apoi în toate continentele şi cu fel de fel de mijloace fizice şi sufleteşti care ajută scopul ei.

A le descrie pe toate acestea, ar însemnà să întocmeşti o carte întreagă. De fapt şi există astfel de cărţi. Dacă ar luà cineva numai munca îndeplinită printre cei întrebuinţaţi în căile ferate şi ar trebuì să se minuneze.

Se socoteşte la 2.000,000 de oameni personalul întrebuinţat în căile ferate ale Americei de Nord. Pentru toţi aceştia, Asociaţiunea şi-a ridicat clădiri, fie la capătul unor linii, fie în cursul lor, unde sunt opriri mai mari, unde se fac schimbări a personalului. Aici, în aceste clădiri ale muncii creştineşti, oamenii eşiţi osteniţi de serviciu găsesc tot ce le trebuie pentru a se simţì între prieteni: mijloace de a se curăţì, de a se spălà, a se odihnì, a citì, a scrie, bibliotecă la îndemână, discuţiune care înaltă sufletul, etc.

La 4.200,000 de dolari se socoteà acum 10 ani valoarea tuturor acestor clădiri. Socotiţi acestea pe preţurile de înainte de răsboiu.

Din cauză că este îndelung cunoscută ca o operă serioasă, societățile de cale ferată ajută și ele munca Asociațiunii, contribuind cu felurite sume de bani.

Ce frumos este palatul Asociațiunii din Brooklyn pentru activitatea printre marinari! Cel din Boston se vede în zugrăvitură ca un pătrat nemăsurat, cu șapte caturi cu câte 25 de ferestre pe laturi!

Munca acestei Asociațiuni este religioasă, dar ea caută să câștige sufletul omului pe toate laturile. De aceea a înjghebat tot felul de cursuri cu care poate venì în ajutorul omului: cursuri de engleză pentru noii veniți în America, cursuri de cultură a pomilor la câmp, de cultivare a plantelor, cu concursuri, muncă educativă, ateliere în care oamenii sunt îndrumați să lucreze, și altele ca acestea.

In anuarul Asociațiunii din 1911 (și câte n'au crescut de atunci până acum!) se arătà că Asociațiunea are în America de Nord 2118 filiale. Din ele, 636 în orașe, 669 în universități și colegii, 265 filiale pentru calea ferată, 122 pentru negri, 351 la țară și în orașele mai mici, 36 în armată și marină, 61 printre Peile Roșii.

Dar să lăsăm aceste date, pe care le culegem din cărți,[1] și să spunem mai bine ce am văzut noi înșine.

Acum doi ani, fiind în Anglia, m'am silit, pe cât am putut, să văd așezămintele religioase ale ei. Intre acestea, am făcut cunoștință și cu Asociațiunea de care vorbim, pe care o știam din ce lucrà în România, dar pe care acum o vedeam la fața locului.

Un palat impunător se ridică la răspântia a două străzi. O curățenie sclipitoare cum intri și îndată ochii îți cad pe potretul lui Sir George William, înființătorul. Intr'o așezare de multe etaje unul peste altul, te minunezi văzând ce stă la îndemâna tineretului, din munca și dragostea creștinească de a nu-l lăsà să se peardă pe căi strâmbe.

[1] Vezi *Fleld and Work of the toung Men's Christian Association of North America.* New-York 1922.

Restaurant mare şi foarte bun, serviciu de cumpărare a mărcilor şi cutie de scrisori, săli largi pentru sport şi gimnastică, băi, săli de lectură cu ziare şi reviste, mese de scris, canapele pentru odihnit, dar studenţii mai şi dormeau pe ele după ameazi, mai sus erau odăi de locuit pe o chirie cât se puteà de ieftină. Şi toate în proporţiuni largi, din belşug.

Dar acesta erà numai sediul principal. In Londra mai erau încă vre-o 50 de aşezăminte.

Acelaş lucru în Edinburgh. Un frumos palat oferă şi acì studenţilor cele mai mari uşurinţe. Un student român, cu care eram, îşi căutà acolo odaie, ca fiind locul cel mai convenabil.

Ce uşurinţe am găsit tot pentru studenţi, la un aşezământ creştinesc din Londra în *Russell Suare* 32. Toate aşezămintele acestea se sprijină unul pe altul, fiind o cunună de activitate creştinească plină de iubire şi adânc câştigătoare a sufletelor. Un medic român din unul din acestea, care şi acum se află în Londra, ajunsese odată în strâmtorare materială, cum se întâmplă des studenţilor noştri în străinătate acum, după răsboiu. Preotul englez, care se află în fruntea aşezământului, nu l-a lăsat de loc să sufere greul acestei situaţiuni, ci i-a pus îndată la îndemână tot ce-i trebuià.

Astfel sunt aceste aşezăminte. Şi abià ai scris o parte din activitatea lor şi-ţi vine în minte că n'ai scris-o pe cealaltă. Căci sunt multe şi nu se mai sfârşesc. N'am spus de munca pentru tipărirea lucrărilor creştineşti şi răspândirea lor. Şi sunt scrieri tot una şi una, din care ar fi o binefacere dacă s'ar traduce în graiul nostru măcar câte una pe an.

Eram la congresul studenţesc creştin din Glasgow acum doi ani, când, stând la masă, un student francez îmi întinde o parte tăiată dintr'un ziar francez. Ce erà? Papa afuriseà Asociaţiunea tineretului creştin...

Iată ce afuriseà el!

In timpul răsboiului, activitatea Asociaţiunii s'a întins şi mai mult. Au căutat să vie în ajutorul luptă-

torilor cu tot ce puteà să le facă vieaţa mai puţin aspră. La Iaşi, soldaţii care soseau în oraş de afară, primeau câte o ceaşcă de ceai şi o bucată mare de pâne.

Activitatea ei se simte mai mult după răsboiu. Ea întreţine colonii de vacanţă şi cursuri de vară. Atât ea, cât şi sora ei, *Asociaţiunea femeilor*, muncesc cu un zel egal. In vara trecută au avut astfel de colonii la *Satulung*, lângă Braşov, unde a ţinut cursuri şi scriitorul acestor rânduri, ca şi acum doi ani şi acum trei ani la *Buşteni*, iar la *Balcic*, Asociaţiunea femeilor creştine a procurat câteva săptămâni de vacanţă plăcută şi cu îndrumare creştinească la funcţionare modeste şi fete care lucrează prin ateliere.

Iată o operă creştinească de soi modern şi care merită pomenită sub steagul Nouăi Pastorale.

Dar înainte de a încheià cu acestea, să pomenesc ceva şi despre munca Asociaţiunii acesteia în celelalte continente.

Iată ce citim despre activitatea ei în China:

Asociaţiunea tineretului creştin, care lucrează mai cu seamă printre studenţi în oraşele mari, exercită o mare influenţă. Societatea pentru literatura creştinească (C. L. S.) traduce şi tipăreşte în feluritele limbi ale Indiei cărţi privitoare la credinţa creştinească, direct sau indirect, şi prin aceasta dă mare ajutor societăţilor misionare.[1]

Trebuie să pomenim în deosebi de munca săvârşită în mai multe părţi din Japonia, de Y. M. C. A. care are 56 de asociaţiuni studenţeşti. Ea orândueşte cursuri pentru folosul a 50,000 de tineri din colegii; întreţine căminuri pentru oamenii muncitori în Dairen, Kobe şi Nagasaki şi exercită o puternică influenţă în sensul binelui în Tokio şi alte oraşe. De asemenea Y. W. C. A. face o minunată operă printre femeile japoneze.[2]

O persoană de cea mai mare distincţiune, care lucrează în această operă şi care trebuie cunoscută şi apreciată, este *John R. Mott*, secretarul general al ei, rezident în New-York şi al cărui nume se întâlneşte în toată această activitate cheltuită mai cu seamă prin Asia şi America.

---

[1] Charles Robinson, *History of Chrisitan Missions*. Edinburgh, 1915 p. 143.
[2] Tot acolo p. 232.

In aceste arătări scurte se cuprinde şi această ramură de puternică activitate creştinească, prin care se arată odată mai mult, cu ce arme puternice lucrează creştinismul modern şi cum el are în vedere toate nevoile, toate situaţiunile lumii, oricum se prefac ele, pentruca nimic să nu scape de sub cârmuirea supremă a Domnului nostru Iisus Hristos, înaintea căruia trebuie să aducem toate puterile în fiinţă, şi ale noastre şi ale altora.

(Va urmà). Arhim. SCRIBAN.

Caracterul bisericii anglicane.

Sub acest titlu, cucernicul doctor Frédéric Godfray, a editat o mică lucrare de Iohn Jebb, doctor în teologie şi episcop de Limerick. Acest opşor a fost publicat pentru întâia dată în 1815. Autorul a murit în 9 Decemvrie 1833. In diferitele slujbe, pe cari le-a ocupat în decursul carierei sale preoţeşti, el s'a distins prin spiritul său cu adevărat creştinesc, precum şi prin ştiinţa sa. Blândeţea şi caritatea lui erau atât de cunoscute, încât catolicii romani din episcopia sa îl iubeau deopotrivă cu proprii lui credincioşi. Un om însufleţit de atari simţeminte de conciliaţiune şi de iubire, zice foarte potrivit cucernicul Godfray, «trebuie să fi adus cu necesitate, şi a adus într'adevăr în scrierile sale, un spirit larg, leal, sincer, având drept unic principiu şi drept singur scop cercetarea şi expunerea adevărului. Iată, adauge el, titlurile, cari trebuie să recomande citirea lucrării vechiului episcop din Limerick. O carte scrisă sub astfel de auspicii, şi aşà de însemnată altcum, prin meritele ei intrinseci, nu poate să nu fixeze atenţia oricărui cititor serios şi să nu lase în spiritul lui impresia, pe care talentul unit cu virtutea a avut totdeauna privilegiul să o deştepte».

Notiţa, care stă în fruntea lucrării episcopului Jebb, scrisă de onoratul I. Oldknow, inspiră respectul cel mai adânc faţă de bunul episcop şi dă cea mai înaltă ideie despre caracterul şi cunoştinţele lui.

Scopul lucrării este să dovedească, că Biserica anglicană deopotrivă depărtată de despotismul papal şi de libera-cercetare

protestantă, a păstrat adevărata regulă de credinţă, *regula catolică,* expusă în veacul al cincilea de sfântul Vincenţiu de Lerins.

Iată conţinutul acestui opşor, care face cunoscută în chip desăvârşit Biserica anglicană asupra unui punct fundamental din doctrina ei.

Biserica anglicană are, în lumea creştină, o poziţie particulară; ea constituie, oareşicum, *o specie în sine însaşi.* Mosheim a înţeles bine acest caracter special; el zice pe faţă în istoria sa bisericească,[1] că această Biserică este egal îndepărtată de catolicii romani şi de Comunităţile creştine, care au părăsit dominaţia papei. Ea se depărtează, de fapt, de Biserica Romei, în acel înţeles, că ea respinge autoritatea doctrinală, pe care şi-o atribuie această Biserică în chip exclusiv, şi ea nu admite nici decum, asemenea Bisericilor protestante, că interpretarea individuală a Bibliei ar fi regula credinţei. Ea afirmă, e drept, că tot, ce trebuie să creadă omul, e cuprins în Sfânta Scriptură; dar ea s'adresează şi anticităţii bisericeşti, şi se conduce de principiile, pe care le scoate din ea, în tâlcuirea textelor grele din Sfintele Scripturi. Ea recunoaşte îndeosebi autoritatea celor dintâiu patru sinoade ecumenice; tot aşà primeşte ea, fără rezervă, autoritatea Bisericii catolice în interpretarea adevărurilor creştine, până la mijlocul veacului al cincilea (451), data sinodului al patrulea ecumenic.

Anglia a adoptat drept una din normele fundamentale ale ei, că «trebuie a se conformà omul nu numai Sfintei Scripturi singure, ci şi învăţăturii, care a fost dedusă dintr'ânsa de către Părinţii soborniceşti şi de episcopii vechi, în toate vorbirile adresate poporului spre a-i servì de conducător în credinţa şi practica religioasă» (p. 26).

In felul acesta, Biserica, în înţelesul strict *catolic* al acestui termin, este recunoscută şi respectată ca o autoritate în ce priveşte explicarea Sfintelor Cărţi; şi Biserica nu este, pentru Comunitatea anglicană, cum e pentru Comunităţile protestante, un cuvânt lipsit de înţeles, şi un cuvânt de o semnificaţie nehotărâtă. In protestarea dietei din Spira, în 1529, protestanţii respinseră autoritatea Bisericii, cu preciziune pentru aceà cauză,

[1] Mosheim, *Hist. eccl,* XVI-e siècle, sect. III, part. II. § 17.

că adevărata Biserică nu puteà fi determinată cu siguranță.[1] Comunitatea anglicană nu cugetă astfel, și recunoaște de Biserică care posede o autoritate irecusabilă, pe cea din primele veacuri, până la sinodul al patrulea ecumenic. Ea ține prin urmare la această învățătură a papei Grigorie cel Mare: «Eu mărturisesc, că îmbrățișez și venerez cele patru sinoade ca pe cele patru cărți ale Sfintei Evanghelii; le îmbrățișez cu o evlavie deplină; le păzesc cu cea mai completă consimțire; pentrucă, pe ele ca și pe o piatră în patru unghiuri, se ridică edificiul sfintei credințe; și oricare ar fi vieața, ce o duce, și faptele ce le săvârșește, oricine nu se întemeiază pe ele, chiar când s'ar crede o piatră, acela se găsește în afară de edificiu.[2]

Biserica anglicană consideră această regulă a autorității Bisericii ca indispensabilă propășirii științei religioase. «Intr'adevăr, zice episcopul Jebb, protestanții de pe Continent, de vreme ce îndrumă pe candidatul instrucțiunii creștine numai la Biblie, obligă pe fiecare om să intreprindă acest studiu pentru folosul lui propriu, și să facă simplaminte aceiași cale, pe care au făcut-o o mie alții înaintea lui» (p. 30). Aceleași dificultăți se ridică pentru fiecare credincios din diferitele veacuri; trebuie, chiar să mărturisim, că, cu cât se va depărtà cineva mai mult de izvor, cu atât mai mari și mai numeroase vor deveni greutățile; câtă vreme acceptând explicările, pe cari le dau primele veacuri, mult mai apropiate de apostoli, și mai bine introduse în învățământul lor, știința religioasă va face cu necesitate progrese. Episcopul Jebb găsește regula protestantă defectuoasă încă și sub un alt raport. Dacă trebuie să interpretăm locurile cele mai întunecate prin locurile cele mai clare, cum vrea aceasta protestarea din Spira, va rezultà, că va trebuì să cobori adevărurile cele mai sublime, care sunt de obiceiu exprimate în cel mai misterios mod, la nivelul adevărurilor comune și înțelese, cu cari le va găsì omul raporturi. Aceste raporturi există oare într'adevăr? Poate-se oare hotărî, că cutare pasaj obscur trebuie să fie interpretat după alt oarecare text, pe care îl înțelegem? Acestea sunt de sigur obiecțiuni grele. «Locurile cele mai clare ale Scripturii, adaoge episcopul Jebb, sunt în

[1] Sleidan, Commentaires; liv. VI, année 1529.
[2] Saint Grégoire, Lettre 25, livre 1-er, édition des Bénèdictins.

genere acelea, care cuprind principii, pe care le poate omul deduce dela natură şi din Providenţă, fără ajutorul revelaţiunii; şi, printr'o raţiune analoagă, locurile cele mai obscure sunt în decomun acelea, în cari se află promulgat curatul obiect al revelaţiunii. Dacă, prin urmare, noi adoptăm, ca principiu esenţial al interpretării, că înţelesul acestei din urmă clase de locuri trebuie să fie stabilit şi limitat de înţelesul celor din categoria întâia, se poate socotì, că, prin aplicarea continuă a acestei regule, adevărurile intime şi particulare ale revelaţiunii se vor găsì puţin câte puţin absorbite în adevărurile naturale. Acest rezultat pare inevitabil» (p. 34).

Am puteà dovedì, prin fapte numeroase, că un creştinism curat fictiv şi natural a înlocuit de fapt, pentru un foarte mare număr de protestanţi, creştinismul adevărat, pozitiv, supranatural, întemeiat pe divinitatea lui Isus Hristos.

Protestanţilor cu adevărat creştini le revine sarcina să vadă dacă norma lor prea exclusivă a interpretării Scripturii prin Scriptura însaşi n'a adus acest rezultat funest. E netăgăduit, că cel mai bun interpret al sfintei Scripturi este însaşi Scriptura; dar acest principiu, ori cât de adevărat ar fi el, nu trebuie să fie aplicat într'un mod într'atâta de exclusiv, încât să nu se ţină nici o seamă de interpretarea, pe care au dat-o primele veacuri prin învăţământul lor. Episcopul Jebb nu esită să spună, că, prin această aplicare prea exclusivă, diferitele comunităţi protestante s'au apropiat mai mult sau mai puţin de socinianism şi chiar «de ceva încă mai îndepărtat, dacă e posibil acest lucru, de aparenţa creştinismului» (p. 35). Din dreptul interpretării sale individuale, cu ajutorul textelor celor mai clare, Socin a proclamat, că Isus Hristos nu este Dumnezeu. Un mare număr de protestanţi din diferitele Biserici au căzut în aceeaşi eroare fundamentală, cu toate că se proclamă totdeauna creştini. De unde vine acest rău intim şi profund, care roade sânul Protestantismului? Gravitatea răului trebuie să aţintească atenţiunea asupra remediului, care se îmbie. Episcopul Jebb afirmă, că, Biserica anglicană, numai mulţămită respectului faţă de autoritatea venerabilei anticităţi, a scăpat de sistemul socinian.

Regula interpretării catolice a sfintelor Scripturi a fost desăvârşit expusă de sfântul Vincenţiu de Lerins, în veacul al cin-

cilea, în opul lui întitulat: *Inştiinţare* sau *Commonitorium.* Episcopul Jebb analisează aceasta lucrare importantă şi află în ea în toată exactitatea ei, doctrina Bisericii anglicane. Vincenţiu de Lerins admite Sfânta Scriptură ca regula principală a credinţei, şi *tradiţiunea Bisericii catolice,* drept mijloc de interpretare exactă, în mijlocul simţemintelor diferite produse de interpretările individuale. El nu dă tradiţia ca *isvorul* adevărului, ea este în ochii lui o regulă sigură pentru fiecare credincios, care vrea să-şi lumineze credinţa şi să se ferească de contagiunea inovaţiilor.

Episcopul Jebb compară credinţa Bisericii anglicane cu cea a lui Vincenţiu de Lerins, şi le găseşte identice. El acuză cu tot dreptul Biserica Romei, că n'a urmat aceiaşi regulă; dar el recunoaşte în acelaş timp, că ea totdeauna s'a mândrit că ar fi urmat-o cu credinţă. Pentru a împăcà aceste reproşuri îndreptăţite de o parte, şi aceste afirmaţiuni ale Bisericii romane, trebuie să recunoaştem, că în această Biserică, adevărata credinţă a fost admisă în fond, dar partidul ultramontan a căutat să o strice; că ea a fost totuşi totdeauna admisă de către catolicii romani ne-ultramontani.

Episcopul Jebb dovedeşte foarte bine, prin extrase din liturgie, că Biserica anglicană recunoaşte autoritatea Bisericii *catolice,* în înţelesul fixat de Vincenţiu de Lerins, şi îşi termină opera cu extrase din cei mai buni teologi ai Angliei, din veacul al şasesprezecelea, al şaptesprezecelea şi al opsprezecelea, cari au recunoscut ca şi dânsul, că *regula de credinţă* adoptată de Biserica lor, în cestiunile dogmatice, a fost cea pe care a desvoltat-o el.

Lucrarea episcopului Jebb ar puteà fi subscrisă de un catolic de rit oriental ca şi de un catolic roman ne-ultramontan. E destul să zicem, că în ce priveşte regula de credinţă, Biserica anglicană este *catolică* în toată accepţiunea cuvântului.

Aceasta e conclusia de scos din lucrarea, pe care tocmai o analizăm.

Prelucrare de: *I. Beleuţă.*

CÂRMACIUL VIEŢII.[1]

«Când s'a înserat, corabia era în mijlocul mării; iar Isus era singur pe ţărm. A văzut pe ucenici că se necăjesc cu văslirea, căci vântul le era împotrivă». *(Marcu VI, 47, 48).*

Dragii mei.

Călătoria noastră în lume ca şi aceia pe mare, nu e întotdeauna destul de lină. In atâtea rânduri suflarea cârmuitoare a vânturilor prielnice lipseşte şi de atâtea ori furtuni turbate cutremură corabia uscată a vieţii. Valuri întărîtate se urcă şi urlă în jurul ei şi în impresurarea îndârjită a noianului de ape, adesea, mâinile noastre se frâng şi vâslele cad. Adâncurile se frământă în răsvrătire cumplită, svâcnesc în vârtejuri mugitoare şi se reped vrăjmaşe punând împotriviri nebiruite ostenelelor cu care cercăm să ne călăuzim spre liman şi pironind lângă hotare neînfrânte năzuinţele noastre slabe şi trudnice. Ceaţă deasă şi ameninţătoare se coboară din văzduhuri — neguri adânci — pe care ochiul nu le poate spintecà şi de care sufletul se înfioară.

Ca un pâlc de nori grei desnădejdea se lasă strivitoare asupra vieţii — stihiile lumii se sguduie de tunet şi fulgere groaznice se întretaie în slăvi.

Mii de guri lacome se cască flămânde în prăpăstii de apă, gata să ne înghită şi să ne mistuie fără urmă. De nicăieri nici o isbăvire. Ţărmul e aproape dar cum să despici marea înteţită de furii care ţi se înalţă ca un zid duşman şi nesfărîmat în faţă? Nici o licărire nu zâmbeşte de nicăieri. Rânjetul pieirii şi pustiirii se poartă pretutindeni pe crestele volburilor de apă.

Ţi se face noapte în suflet — noapte mai neagră decât cea din afară, căci ea pare fără stele şi fără zori. O Doamne, de n'ar fi furtunile şi valurile şi vâltorile, cât de domoală ne-ar fi plutirea şi cât de vrăjită ne-ar fi vieaţa!

---

[1] Lecţie de deschidere a Cursului de Teologie morală la Seminarul «Kesarie» din Buzău.

O Doamne, de n'ar fi învăluirile de ispite şi vâjăirile de patimi şi bulboanele de păcat, cât de senină ne-ar fi vâslirea spre limanurile tale binecuvântate! Dar, curaj! Iată, Hristos e pe ţărm! E singur. Ne priveşte. Ne vede prinşi în năvala luptei — istoviţi de atâtea opintiri şi sugrumaţi de desnădejde. Suntem prea singuri.

Şi El e singur. Dar El e atotputernic şi atunci puterea singurătăţii lui porneşte milostivă spre neputinţa singurătăţii noastre. Ea ne caută, vrea să ne ajute. Ne-a descoperit! Ii facem însă loc în pluta noastră? Il aşezăm la cârmă? Il lăsăm stăpân pe ancoră? Ne lăsăm în voia Lui? El *singur* poate potolì pornirea îndârjită a valurilor?

Dragii mei.

De 1922 de ani, puterile noastre plăpânde se oştesc pe marea întinsă şi largă a vieţii, împotriva munţilor de ademeniri de care se poticneşte avântul sufletului nostru. O, câte înfrângeri şi câte sdrumicări de vieţi! Câte strigăte de desnădejde au sfâşiat sufletul nostru şi câte mâini s'au întins în sbucium, spre cer! Veacul nostru pare mai nenorocit decât altele. Vieaţa omenească în zilele noastre e încă robită desnădejdii şi birnică morţii. Şi toţi ne batem capul şi ne întrebăm: *încotro?* «La cine ne vom duce?» Şi în înfrigurarea cu care ne biciueşte durerea lunecăm când într'o parte, când într'alta, fără să putem găsì drumul drept şi adevărat şi statornic, pe care să păşim spre ţintele isbăvitoare.

Stânci uriaşe ţâşnesc în calea noastră şi de ele se sfarmă de atâtea ori avântul nostru.

Spre atâtea adăposturi ne-am îndreptat până acum — şi zadarnică a fost cercetarea lor.

Adăpostul filozofiei e iluzoriu; iar adăpostul ştiinţii e de ghiaţă. Adăpostul necredinţii plin de necurăţie. Din toate te goneşte, fie minciuna, fie nestatornicia, fie moartea.

Nicăieri nu poţi găsì popas; căci ele nu primesc decât oaspeţii desnădejdii, ai răsvrătirii şi ai osândirii de veci. Ele sunt năluci amăgitoare — ademeniri de abisuri. Şi vieaţa se înrăutăţeşte tot mai mult şi sufletul se însălbăteceşte tot mai adânc şi zădărnicia străduinţelor noastre apare tot mai isbitoare. O! iubiţii mei uitaţi-vă însă bine — străbateţi cu ochiul vostru zările lumii morale şi veţi desluşi păşind liniştit şi încrezător pe undele turburate ale cugetului omenesc, pe Mântuitorul. El răspunde întotdeauna la chemarea noastră. El aşteaptă numai să-l strigăm, să-i cerem ajutor, să credem în atotputernicia Lui, şi vine fără zăbavă: «Indrăsniţi, Eu sunt, nu vă temeţi!»

Prezenţa Lui e de ajuns. In locul groazei, *intră* curajul. Vântul tace, valurile se liniştesc, căci El e cu noi în corabie, acum.

Dragii mei. Clipa aceasta a intrării Mântuitorului în corabie — *în vieaţa noastră* — e hotărâtoare pentru noi. Dela ea porneşte drumul fericirii aici şi al veciniciei dincolo. El e alături de noi.

Vâsleşte cu noi până la hotarul neocolit al vieţii care e mormântul şi îndrăsneala pe care o câştigăm cu El, ne duce fără greş la isbândă.

El ne poartă sufletul şi dincolo de ţărmul vieţii vremelnice, căci ne spune: «*Nu vă temeţi!*»

Indrăsniţi! Eu am biruit lumea, cum biruesc valurile mării. Indrăsniţi! Eu am biruit ispitele ucigătoare. Indrăsniţi! Eu am biruit boalele tămăduindu-le şi moartea înviind vieaţa. Indrăsniţi să renunţaţi la tot ce vă trage spre pulberea nemernică şi trecătoare a pustiului vieţii — şi răspundeţi ispititorului: Domnului să te închini şi să-I slujeşti! Indrăsniţi totul împotriva nedreptăţii, a minciunii şi urii în numele meu, căci eu am biruit totul!

Dragii mei. Momentul acesta trebuie să-l trăiască lumea din aceste zile, dacă vrea ca vieaţa ei să fie lumină şi biruinţă. Ea trebue să primească pe Hristos în corabie. El stă pe ţărm. Aşteaptă. Sufere privind la noi. Dar nimeni nu-l cheamă. Primejdia încă e prea

mare. Suntem gata să ne prăbuşim. Iată, El porneşte spre noi!

Il vedem; dar nu-L recunoaştem; obicinuiţi cu *atâtea năluci*, credem că şi El e tot o nălucă, fără realitate şi deci, fără putere. Şi totuşi *El* este, *Mântuitorul* vrea să ne scape, vrea să lupte cu noi — şi să meargă cu noi până la capătul luptei! Il vom primì noi însă în corabie? Ii vom face noi loc în vieaţa noastră?

Dragii mei elevi. Voi sunteţi încă departe de luptele cele mari ale vieţii, de naufragiile şi de desnădejdile ei. — Barca voastră e mică şi pluteşte pe un loc liniştit. Soarele tinereţii voastre se răsfaţă în oglinda lui neturburată şi vâslele voastre sprintene vă poartă în sbor spre ţărmuri înflorite. Fără grijă vă plimbaţi plutitori pe undele visărilor fragede şi feciorelnice ale idealului.

Gândiţi-vă însă că jocul vostru pe apele line ale lacului e o pregătire pentru vâslirea trudnică printre valurile mării.

Căutaţi cu ochii printre prietenii şi tovarăşii voştri de bucurii, cari aşteaptă pe mal pe *Mântuitorul*. Il veţi găsì repede dacă-l căutaţi. Chemaţi şi pe El lângă voi căci şi sub faţa liniştită a lacurilor tinerîţii voastre zac vâltori înşelătoare şi în jocurile voastre nevinovate se ascund primejdii.

Obicinuiţi-vă să-L luaţi şi pe El cu voi pretutindeni — chiar acolo unde nu vă aşteaptă greutăţi şi necazuri. Cu El nu vă mai e frică. El poate totul!

In această zi de început de an, voi copii ai «pescarilor de suflete», întindeţi pânzele corăbiilor voastre, nu numai pentru preumblare, ci şi pentru muncă harnică. Noi, vă trimitem pe întinsul învăţăturii, cu undiţile minţilor voastre ca să vă agonisiţi hrană sufletească, pentruca mâine să puteţi agonisì suflete pentru Hristos. Urcaţi cu El în această dimineaţă a muncii, pentruca mrejele voastre să fie mai grele şi mai îmbelşugate de agoniseală sufletească; iar la capătul anului — când

veţi trage la ţărm — dupăce veţi fi lucrat sub inspiraţia Lui, să dobândiţi certitudinea, *că Mântuitorul nostru nu e nălucă, ci cea mai înaltă realitate a vieţii noastre — vieaţa vieţii lumii întregi.*

1 Octomvrie 1922.

Diac. Gr. Cristescu.

Pilde.

Un învăţat francez, mare naturalist şi explorator, urmărindu-şi studiile în depărtatul Orient, îşi luă de călăuză peste pustia Arabiei pe un Arab inteligent, care cunoştea deaproape ţinutul şi ştia amănunţit însuşirile lui. Pe tot parcursul drumului, când se apropia vremea rugăciunii, musulmanul se da jos de pe cămilă, îşi întindea straiul pe nisip şi, întors cu faţa spre Meca, îşi făcea rugăciunea, cu evlavia dictată de legea lui. Invăţatul francez îl privea întotdeauna cu un zimbet ironic. Odată îl întreabă cu aceeaş atitudine de om superior: «De ce atâta osteneală cu scoborâtul de pe cămilă şi cu rugăciune de atâtea ori? De unde ştii că este un Dumnezeu care îţi ascultă rugăciunea?»

«De unde ştiu că este Dumnezeu?» — răspunse Arabul. Cum pot eu să cunosc acest lucru? — Uite, astă noapte a trecut un călător pe dinaintea cortului meu, nu l-am văzut şi nici nu l-am simţit; dar dimineaţa, când m'am uitat împrejur, am ştiut aceasta cu siguranţă. Cineva a trecut pe aici, căci i-am văzut urmele pe nisip. — Şi dacă văd acum discul luminos de acolo — musulmanul arătând spre soare — ştiu că este Dumnezeu care îndreptează toate, şi ştiu şi aceea că El este aproape de mine şi-mi ascultă rugăciunea. Nu-L văd şi nu-L aud, dar îi văd urmele în toate zilele; dacă văd acum apusul soarelui, el mă îndeamnă să mă proştern înaintea lui Dumnezeu şi să mă rog cu credinţă.

*

Intr'o *societate de intelectuali între multe altele se discută şi despre religiune. Un tinăr cu pretenţii de cultură spuse cu un fel de aroganţă: «Azi numai babele şi copii mai au trebuinţă de religiune. Să vedeţi, într'o biserică abia dacă găseşti*

la zece femei şi un bărbat». Una dintre doamnele mai în vârstă nu-i rămase datoare. «Aşà va fi cum spui dta — zise doamna — dar te rog, întorcându-te acasă, abate-te pe la temniţa tribunalului, ce îţi este tocmai în cale şi vei vedeà acolo că nici la zece bărbaţi nu vei găsì o femee».

Un altul, ca să-şi sprijinească prietenul în atitudinea lui faţă de religiune, crezù că va fi mai norocos spunând că rugăciunea e numai pentru femei. «Abià la o sută de femei care se roagă, dacă găseşti şi un bărbat făcând acest lucru». «De aceea printre o sută de cerşitori bărbaţi se găseşte abià o cerşitoare», îi răspunse nimerit o doamnă tineră, cunoscută în societate de prietenă a oamenilor sărmani. *Preot. M.*

VIEAŢA BISERICEASCĂ.

PROBLEME ACTUALE.

Biblioteca bunelor traduceri. Valoarea actuală a banului românesc, precum şi scumpirea extraordinară a tiparului ne-a adus în trista situaţie de a nu mai puteà să importăm lumină din luminatul Occident. Cărţile străine au ajuns de-adreptul inabordabile; şi nu vorbim numai de cele franceze, engleze şi italiene, ci şi de cele nemţeşti. Fireşte scumpetea surprinzătoare a acestor din urmă nu mai trebue căutată în raportul valutar al banilor noştri faţă de cei nemţeşti, ci în împrejurări cu totul de altă natură. Intre altele tradiţionala hotărâre a Germanilor de a nu-şi da cultura străinilor; ori dacă se şi încumetă s'o dea, o fac cu o nesfârşită serie de «Zulaguri» şi «Zuschlaguri», pe cari trebue să le plătească cumpărătorul străin. Aşà că cine vrea să cumpere o carte germană de mărime mijlocie vrând-nevrând e silit să plătească un tribut de 1—2 sute de Lei — în contul «reparaţiilor»...

Această stare de lucruri trebue să îngrijoreze pe oricine a ajuns la conştiinţa că fără cărţi din străinătate nu putem trăi.

Dar mai este o greutate: necunoaşterea suficientă a limbilor străine, din partea marelui nostru public. Ori din care lature am privì problema, ea nu indică decât o singură soluţie

practică: redactarea unei *biblioteci a traducerilor bune.* Necesitatea acestei biblioteci a fost accentuată în coloanele acestei reviste şi de părintele arhim. Scriban.

Realizarea ei nu mai poate suferì nici o amânare.

Adevărat că în timpul din urmă au apărut câteva traduceri de cea mai mare valoare. Au însă desavantajul de a fi prea puţine şi prea risipite, aşà că marele public dela sate — inclusiv preoţimea noastră — cu greu poate să ajungă la cunoaşterea lor.

Intensificarea şi concentrarea acestei opere se impune. Iar în ceeace priveşte traducerile din domeniul literaturii religioase şi educative, ea n'ar puteà fi dusă la înfăptuire de nime cu mai mult succes decât de corpul nostru didactic şi de preoţimea noastră.

Pusă problema astfel, ea ridică la suprafaţă o altă chestiune: necesitatea organizării preoţimii noastre într'o *asociaţie generală*, care să cuprindă în cadrele ei şi pe catiheţii şi profesorii de teologie din întreagă ţara. Această asociaţie luându-şi în programul său de activitate şi editarea unei biblioteci de traduceri bune — cu secţii speciale pentru *teologie, filosofie, pedagogie, literatură educativă* etc. — ar săvârşì o operă culturală de nebănuită importanţă.

Dacă aceste rânduri n'ar aveà deocamdată decât darul de a trezì în publicul nostru interesul pentru această chestiune — şi n'aş regretà că le-am scris. *N. Colan.*

MIŞCAREA LITERARA.

Isus vă cheamă, predici rostite de Preotul *T. Popescu* dela Biserica «Cuibu cu barză» din Bucureşti. Bucureşti 1923, pp. 278. Preţul 20 Lei.

Cartea de o valoare deosebită a părintelui Popescu este o fericită înoire în felul de propoveduire a cuvântului lui Dumnezeu în biserica noastră. Cărţile de predici, puţine câte le avem, vestesc un Mântuitor al *nostru* al tuturor. Aici ni se arată Mântuitorul *meu* şi al *tău.*

Fondul psihologic pe care se razimă concepţia predicatorului este deosebirea mare între ceeace numim al *meu* şi al *nostru.* Un bun al «nostru», al colectivităţii, oricât de altruişti

am fi, nu are nici pe departe importanța pentru om, pe care o simți când ai conștiința clară că este bunul «tău». Predicile părintelui Popescu *individualizează* creștinismul cu binefacerile lui, în opoziție cu felul de lucrare de până aci a bisericei și a păstorilor de suflete. Biserica, înaintea altarelor ei ca și înafară, chemă la slujbe pe *toți* și până bine de curând creștinii alergau bucuroși să participe la pompoasele ei slujbe, însă stau acolo pasiv, fără o conlucrare simțită; preoțimea își desfășură activitatea pastorală cu ascendent asupra tuturora, deodată. Felul păstoririi individuale este și acum la noi aproape necunoscut și biserica nu s'a coborât în mijlocul frământărilor vieții sociale, ca să facă acolo analiza psihologică, să răscolească sufletele indivizilor, cari alcătuesc societatea, să caute a înlătură zgura și băiăriile, cari înecau puterile luminoase ale sufletelor, după felul oamenilor, să scoată la suprafață bunul de care eră capabil fiecare și *apoi* să încerce o armonizare a tendințelor, o îndrumare a colectivității, întemeiată pe pornirile bune a singuraticilor.

Predicile părintelui Popescu vreau să realizeze îmbunătățirea individului, «reforma omului» mai întâi, fără de care nu este cu putință înoirea societății de azi. Astfel cuvântul lui se îndreaptă individual către ascultători, pune întrebări și dă soluții cari mă privesc deadreptul pe mine și pe tine; toată predica pare o conversație intimă între un prieten ce vrea să ajute și răspunsul tacit al celuilalt, care are nevoie de o îndreptare, pe care o ascultă cu drag, o aproabă și în consecință nu se poate să nu o și urmeze, măcar în parte.

Aici, cred eu, rezidă succesul predicilor ce se urmează la biserica «Cuibu cu barză». Ele pun în legătură directă pe creștin cu Isus Hristos, Mântuitorul *său*, fel nou de a vestì Evanghelia Domnului la noi. Nu însă și la alții. Rămâne însă de văzut dacă silințele frumoase și nobile nu vor trece în celalalt extrem, lăsând o umbră de înlăturare a mijlocitorului harnic dintre om și Dumnezeu, Biserica, cu mijloacele ei de mântuire. Necesitatea unui îndrumător pentru oameni pe căile Domnului, este evidentă din însaşi activitatea *preotului*, ce propovedueşte de pe amvonul dela «Cuibu cu barză». Dar el mi se pare se mulțumește cu *credința* omului ca mijloc de mântuire, fără să stărue și asupra *faptelor* cari, adevărat, se îndreaptă și ele unde cârma vieții o poartă o credință vie, clară și lucrătoare.

Influențe străine ne izbesc des în felul de exprimare. Se schimbă cuvinte, cari nu mai au frumsețea graiului bisericesc, sunt expresiuni uneori neestetice, și sunt vorbe cari nu exprimă noțiunea cea adevărată. Să amintim unul singur: «copii ai lui

Dumnezeu» scris consecvent, în loc de fii ai lui Dumnezeu. Expresiunea schimbă noţiunea. Copii sunt toţi câţi aleargă pe stradă, pe când cuvântul *fiu* implică în sine şi ideea de *tată* ca şi raportul dintre ei, fără nici o altă lămurire. Altceva este nemţescul «Gottes Kinder»; Neamţul are pentru copii cuvântul «Knabe».

Recomand din tot sufletul fraţilor preoţi cartea de predici a părintelui Popescu pentru felul strălucit în care ne învaţă să cuvântăm poporului în grai dulce, prietenos, nu în peroraţii sentenţioase, cu citate silite şi potrivite greoi. Studiare cu răbdare a felului de a predicà în genul cum se face în «*Isus vă cheamă*» va aduce o înviorare, va da o nouă vieaţă amvoanelor şi o mare binefacere sufletului creştinesc însetat după cuvântul Domnului.

Preot. *P. Moruşca.*

*

Die religiöse Psyche des russischen Volkes de Prof. *Dr. F. Haase.* Editura B. G. Teubner Leipzig şi Berlin 1921. Pagini 250.

Recentele apariţii literare din Germania dovedesc tot mai mult persistenţa neclintită a poporului german de a se conduce de tradiţionala lozincă «Drang nach Osten». Lumea ştienţifică nu încetează să-şi facă din problema orientului obiectul celor mai vaste cercetări. Se studiază temeinic toate domeniile vieţii popoarelor răsăritene — inclusiv cel religios. Fireşte, nu cu intenţia oarecum desinteresată de a face ştiinţă pentru ştiinţă, ci cu gândul de a cunoaşte aceste popoare pentru a fixà atitudini şi a încheià legături în folosul germanismului.

In Breslau există chiar un institut pentru Europa orientală. Cartea cu care ne ocupăm aici face parte din publicaţiile acestui Institut.

Ea vrea să ne dea o icoană despre psihologia religioasă a poporului rusesc. De fapt autorul nu face altceva decât schiţează aspecte isolate din vieaţa religioasă a Ruşilor. A adunat mai mult materialul necesar pentru studiul indicat prin titlul lucrării sale, fără să fi făcut sinteza unitară, organică a acestui material. In scopul acesta a pus la contribuţie interesante experienţe personale, precum şi un considerabil număr de citate din cele mai reprezentative opere ale literaturii ruseşti. Expunerea vieţii religioase aşà cum se manifestă la: student, nobil, proprietar, ofiţer, medic, funcţionar, negustor, literat, poet, artist etc. are ceva din procedeul superficial, şcolăresc, incompatibil cu pretenţiile unei lucrări de sinteză superioară. Citind această carte rămâi cu impresia, că fiecare clasă intelectuală, socială, politică, de sex sau vârstă diferită îşi are propria sa religie. Adevărat că într'o măsură oarecare se şi

poate spune acest lucru. Vieaţa religioasă a unui popor însă are şi un substrat comun, un aspect general, o tonalitate — un «Stimmung», cum i-ar zice Neamţul. Asupra acestui element — în cazul poporului rusesc, *mistic* — ni se pare că autorul a insistat prea puţin.

Incolo, când e vorba de manifestări izolate şi de caracterizarea lor, autorul tratează un remarcabil simţ de observare. Din cartea scrisă într'un stil surprinzător de simplu şi clar se desprind uşor trăsăturile fundamentale ale sufletului rusesc, privit sub raportul vieţii sale religioase: sentimentalismul profund, smerenia cea mai sinceră, ritualismul covârşitor şi neţărmurita dragoste faţă de Biblie, pe care-o găseşti «cel puţin tot într'a doua casă rusească».

Pentru noi, cari avem posibilitatea să cunoaştem mai nemijlocit evlavia şi doctrina religioasă a vecinilor noştri ortodocşi, mai interesante sânt informaţiile pe cari ni le dă prof. Haase în capitolul ultim al lucrării sale asupra «atitudinii socialismului şi bolşevismului rusesc faţă de religie şi biserică». Constatările sale în această privinţă sânt sprijinite pe cele mai temeinice izvoare literare, pe informaţii de o neîndoielnică autenticitate şi pe propria lui experienţă.

*

Mare sensaţie a stârnit în lumea literară cartea de curând apărută a italianului *Giovanni Papini:* **Storia di Cristo,** care ne înfăţişează personalitatea Mântuitorului în lumina evlaviei curate din care s'a zămislit Sf. Scriptură a Testamentului Nou.

După un Hristos de proporţiile obicinuite ale unui profet ca oricare altul, îmbrăcat în haina unui romantism poetic şi pătruns de duhul unui sentimentalism oriental (Renan); după un Hristos în ipostasa marelui «Mittler» dintre om şi Dumnezeu (Chamberlain: «Mensch und Gott» şi capitolul «Die Erscheinung Christi» din «Die Grundlagen des XIX Jahrhunderts»); după un Hristos, pe care criticismul extremist (Kalthoff, Schweitzer, A. Drews, Robertson ş. a.) l-a redus la o simplă ficţiune fără realitate istorică, construită «de raţionalism, însufleţită de liberalism şi îmbrăcată cu ştiinţa istorică de teologia modernă», iată în sfârşit un Hristos *întreg* şi *adevărat* — aşa cum se desprinde din cuvântul simplu şi atât de sincer al celor patru evanghelii, în a căror autenticitate principială nu se mai îndoieşte ştiinţa serioasă de azi.

Cartea lui Giovanni Papini «într'o impecabilă formă literară şi de un dramatism atât de sugestiv, ne prinde sufletul într'un avânt de epopee.

«Trăim toate momentele vieţii Mântuitorului cu o intensitate profundă. Sunt acolo fizionomii sculpturale şi psihologii

atât de evocative, încât e cu neputinţă să nu urmăreşti până la capăt şi cu participarea întregii tale fiinţe desfăşurarea palpitantă şi aproape *actuală* a epizoadelor zguduitoare din scurta şi frământata vieaţă a Mântuitorului lumii. Şi efectul nu se opreşte la suprafaţa emotivităţii noastre. El străbate până în cele mai adânci fibre ale sufletului nostru, trezind discret toate rezonanţele noastre morale şi chiar rezorturile greoaie ale voinţii, impunându-ţi atitudini şi hotărâri imediate» (diac. Gr. Cristescu în «Biserica ortodoxă română»).

*

Un cuvânt la reformarea învăţământului religios de *Dr. Petru Barbu.* Disertaţiune ţinută la Congresul catehetic al Asociaţiunii clerului «Andreiu Şaguna» din Mitropolia Ardealului, Banatului, Crişanei şi Maramurăşului în 3/16 Noemvrie 1922, la Sibiiu. Caransebeş 1922. Tipografia diecezană. 31 pagini. Preţul 5 Lei.

Reorganizarea învăţământului religios e o problemă care trebue să preocupe în chip serios pe orice om chemat să propovăduiască evanghelia Mântuitorului în mijlocul poporului nostru. In primul rând, fireşte, pe preoţii şi profesorii noştri. De aceea, oricine abordează această chestiune aducând lămuriri şi orientări sănătoase, face un real serviciu Bisericii şi neamului.

Contribuţia dlui profesor Dr. P. Barbu este cu atât mai preţioasă, cu cât domnia sa este o autoritate consacrată în această privinţă. Dovadă — lunga serie de manuale şcolare pentru învăţământul religios şi număroasele broşuri de pedagogie religioasă pe cari le-a scris în decursul rodnicei sale cariere.

N. Colan.

CRONICĂ BISERICEASCĂ-CULTURALĂ.

Activitatea organizaţiilor preoţeşti. Făcând bilanţul anual al activităţii diferitelor organizaţii preoţeşti din întreg cuprinsul ţării, sufletul ţi se umple de o legitimă bucurie, văzând cu câtă râvnă şi însufleţire lucrează preoţimea noastră la consolidarea sufletească a neamului prin propovăduirea evangheliei lui Hristos şi prin răspândirea culturii naţionale în păturile largi ale poporului nostru dela sate. De cele mai multe ori acest apostolat mântuitor se face fireşte, discret, «într'ascuns», fără cântece de surle şi bătăi de tobe; de aceea multora nici nu le e cunoscut. Lumea noastră prea s'a obicinuit să nu aibă decât cuvinte de ocară ori cel puţin un vădit desinteres faţă de preoţimea, care — orice s'ar spune — a fost şi rămâne cea mai puternică falangă de luptători pentru luminarea şi increştinarea tot mai desăvârşită a întunecatelor noastre sate.

Totuşi dacă ne încumetăm de astădată să spunem un cuvânt bun şi de laudă despre ea, n'o facem decât pentru a-i potenţà conştiinţa de frumoasa ei menire şi a-i mărì şi mai mult zelul de muncă.

Grija preoţimii noastre se concentrează mai ales asupra următoarelor probleme: luminarea şi întărirea credinţii în sufletele păstoriţilor, stârpirea analfabetismului şi a alcoolismului, care-i cea mai formidabilă stâncă în calea bisericii, aflarea celor mai iscusite mijloace de păstorire sufletească în conformitate cu trebuinţele de azi etc. In special catehizaţia este obiectul celei mai serioase atenţii. Problema a fost discutată temeinic în congrese şi cercurile religioase şi continuă a fi discutată în presa noastră bisericească.

Problema asistenţei sociale, cu toată actualitatea ei, credem însă că nu a preocupat îndeajuns organizaţiile noastre preoţeşti. Această lature a creştinismului va trebuì inactivată pe viitor. La sate, ca şi la oraşe. Altfel cu greu vor puteà fi câştigate elementele teoreticeşte de multeori aşà de negative ale proletariatului nostru de toate categoriile.

In aceeaşi măsură se simte şi lipsa unei organizaţii unitare, care să cuprindă în cadrul ei preoţimea ortodoxă din toată ţara.

Necesitatea acestei organizări s'a arătat în mai multe rânduri şi ea tinde să intre tot mai mult în conştiinţa întregei noastre preoţimi. Realizându-se această organizaţie, cu o conducere înţeleaptă, ar puteà face din preoţimea noastră o adevărată «armată a mântuirii». Trecutul ne e de cel mai bun augur, de aceea avem tot dreptul să credem într'un viitor de bogată rodnicie.

*

Biserica ortodoxă din Albania. Ultimul număr al revistei italiene «*L'Europa orientale*» ne aduce interesante informaţii asupra frământărilor de emancipare bisericească din Albania. Centrul acestor frământări este cetatea Coriţa. Necesitatea şi dorinţa de a rupe legăturile de ordin administrativ cu Biserica greacă au fost potenţate între altele şi de fuziunea sufletească a elementului mohamedan cu cel creştin. Tendinţele autonomiste ale Bisericii ortodoxe din Albania au culminat în Congresul bisericesc ce s'a întrunit la Berat în 11 Septemvrie 1922. La acest congres au luat parte vr'o 40 de reprezentanţi — preoţi şi mireni — ai comunităţilor ortodoxe. In şedinţa din 12 Sept. Congresul a proclamat cu unanimitate autonomia Bisericii ortodoxe naţionale albaneze, trimiţând guvernului din Tirana următoarea telegramă:

«Delegaţii Congresului bisericesc având în vedere că Albania a fost recunoscută de către toate statele lumii ca stat independent şi suveran, bazându-se pe principiul *Biserica liberă în stat liber;* adoptând exemplul Bisericii ortodoxe din Rusia proclamată autonomă în 1721; al Bisericii ortodoxe din Austria, proclamată autonomă în 1740; al Bisericii din Bucovina, proclamată autonomă in 1873; al Bisericii greceşti de Atena, proclamată autonomă în 1883; al Bisericii sârbeşti, declarată autonomă în 1860; al Bisericii româneşti, declarată autonomă în 1856 şi în sfârşit al Bisericii din Bosnia-Herţegovina, proclamată autonomă în 1908, — au proclamat, în numele poporului ortodox din Albania şi în numele Sfintei Treimi, cu unanimitate şi în mijlocul celui mai înalt entuziasm autonomia Bisericii Naţionale albaneze. Biserica naţională pentru conservarea independenţei sale administrative va continuà să-şi menţină legăturile sale dogmatice, spirituale şi apostolice cu Biserica mamă a sf. Patriarhat ecumenic, cu celelalte Patriarhate şi cu Biserica ortodoxă autocefală a lumii».

Guvernul din Tirana a luat la cunoştinţă hotărârile Congresului din Berat şi, pentru a arătà deosebita importanţă a marelui eveniment, a dispus ca proclamarea autonomiei Bisericii albaneze să se serbeze în toată ţara. Comunităţile albaneze din străinătate au manifestat aceleaşi sentimente entuziaste cu prilejul acestui eveniment, care vine să încunune cu biruinţă şi sub raport bisericesc îndelungatele strădanii de neatârnare ale poporului albanez.

*

Patriarhatul din Constantinopol rămâne. La unanimul protest ridicat de neamurile creştine împotriva intenţiei Turcilor de a surghiunì Patriarhatul ecumenic din locul unde stă cu tot dreptul de saişprezece veacuri, Conferinţa dela Lausanne a răspuns, cum şi erà de prevăzut, prin hotărârea care asigură şi pe mai departe existenţa Patriarhatului în Constantinopol. Turcii, văzând că n'au în cotro par a se învoì cu această hotărâre. Intoleranţa religioasă şi persecuţiunile împotriva creştinilor din Turcia n'au pierdut însă prea mult din intensitatea lor sălbatică. Potopul odată pornit nu se stăvileşte instantaneu, printr'o hotărâre, chiar când ea este adusă de suprema instanţă judecătorească.

Pornirea Turcilor continuă a fi îndreptată mai ales împotriva ortodocşilor, căci după o telegramă din Atena «printre deportaţi *numai din greşală* se aflau şi câţiva catolici». Se vede că diplomaţia Vaticanului a aranjat situaţia credincioşilor săi.

Nu ne putem stăpânì durerea, că Papa dela Roma nu a încercat să-şi pună în cumpănă autoritatea sa şi pentru micşo-

rarea suferinţelor creştinilor ortodocşi. Căci după declaraţiile făcute de Patriarhul Meletie IV unui reprezentant al ziarului «Le Temps» Sf. Părinte ar fi putut ajută mult. Dar se vede că nu eră în perspectivă o «convertire» a bisericei răsăritene. Şi Vaticanul nu are obiceiul să facă servicii gratuite. *Neculce.*

NOTE ŞI INFORMAŢII.

Dl V. G. Ispir, actual secretar general dela Ministerul Cultelor, a fost numit profesor pentru catedra de «îndrumări misionare» dela facultatea de teologie din Bucureşti. Intrucât D-sa are o temeinică pregătire în această materie, credem că va face din catedra ce i s'a încredinţat un centru de organizare a misiunii interne. Ne bucurăm că i s'a dat în sfârşit şi acestei probleme importanţa pe care-o implică actualitatea ei covârşitoare.

*

Patriarhul ecumenic din Constantinopol, Meletie IV. a mulţumit printr'o telegramă I. P. S. S. Mitropolitului nostru primat Miron şi întregii biserici române pentru binevoitoarea intervenţie, pe care a făcut-o la conferenţa dela Lausanne şi la Liga Naţiunilor în favorul Patriarhatului.

*

Preotul catolic Netzhammer din Bucureşti, a cărui atitudine în timpul răsboiului ca şi după acesta, e destul de cunoscută, a ţinut să-şi dovedească încă odată sentimentele sale, vorbind de pe amvonul bisericii Sf. Iosif — în faţa regelui Ferdinand I al României — *nemţeşte.* Fireşte, când dl Iorga a atras atenţia dlui ministru al cultelor asupra acestui fapt incalificabil, păr. Netzhammer a încercat să se justifice — cam în felul în care şi-au justificat arhiereii catolici de amândouă riturile neparticiparea lor la încoronare... Guvernul va aveà încă un prilej să — tacă şi «uniţii» noştri să preamărească nemărginita dragoste a papei pentru poporul românesc, iar catolicii să-şi afişeze — loialitatea.

*

Părintele-protopop *Ioan Teculescu* dela Alba-Iulia, a fost numit de curând episcop militar, în locul regretatului Dr. V. Saftu. Sf. Sa va purtà titlul de Alba-Iulia şi va aveà sub jurisdicţia sa clerul militar.

E răsplata meritată a unei îndelungate activităţi pastorale. Din partea noastră dorim ca înalta distincţie de care s'a împărtăşit păr. Teculescu să-i dea şi un nou îndemn pentru o cât

mai rodnică muncă de evanghelizare în mijlocul armatei noastre, care am dorì să fie şi a lui — Hristos.

*

«Unirea» dela Blaj — arțăgoasă, cum e — încearcă într'unul din numerii din urmă să brodeze umor pe fondul titulaturii Bisericii noastre. Cum însă dela umor până la ridicol nu e decât o distanță infimă, pe care omul de prost gust uşor o poate trece, «glumele» «Unirii» se'ntorc împotriva celui ce a avut imprudența să le debiteze. Dacă redactorul «Unirii» a vrut să introducă în foaie o nouă rubrică — hai să zicem à la «Veselia» — antrefileul cu pricina e de cel mai lamentabil augur.

*

Ziarele anunță că guvernul a încuviințat redeschiderea lojelor francmasone din țară. Cum aceste loje sunt cele mai blindate citadele ale spiritului anticreştin, Biserica creştină şi statul român va aveà în ele un duşman mai mult. Pentru cine ştie ce fel de oameni sunt stâlpii acestor organizații şi care este doctrina lor, măsura guvernului va păreà cel puțin surprinzătoare. Şi asta cu atât mai mult, cu cât ea vine simultan cu agitațiile studențeşti, cari *în fond* sunt un legitim strigăt de protestare împotriva unui curent ațâțat de anumite elemente, cari n'au nimic cu soartea şi viitorul neamului românesc.

*

Societatea clerului din județul Prahova dispune până acum de un fond de aproape un milion de lei, cu ajutorul căruia se va zidì în curând la Ploieşti căminul preoților din județul amintit. Fondul s'a întemeiat din donația de 600,000 Lei făcută în acest an de dl Iancu Rainoff şi d-na Ana Boiciu. Primăria oraşului Ploieşti l-a mărit cu 100,000 Lei, iar prefectura județeană şi-a făgăduit şi ea ajutorul. Preoții au contribuit din partea lor cu câte o mie de Lei. Un început frumos de gospodărie caritativă.

*

Scriitorul francez *V. Margueritte* a fost şters din lista celor decorați cu ordinul «legiunii de onoare». Asta pe motivul că numitul scriitor prin noul său roman *La garçonne* (Copilița), care abundă în cele mai crase indecențe morale, a comis un atentat la adresa bunelor moravuri publice. Faptul a stârnit aproape unanima aprobare a opiniei publice franceze şi străine.

Încă o dovadă, că nici domeniul «artei pentru artă» nu e fără de hotar. Şi când scriitorul — conştient sau inconştient — îl trece, e chemat la ordine, într'un fel oarecare, de către cititor, care încă ține la drepturile sale...

***

„Lumina Satelor“, este foaia săptămânală pentru popor, ce apare în Sibiiu cu redacţia şi administraţia în strada Mitropoliei 45. Preţul abonamentului pe an 55 lei, pe jumătate de an 30 Lei; pentru străinătate 100 lei, iar pentru America 2 dolari. Prin scrisul ei creştinesc şi românesc, în cursul unui singur an, s'a ridicat peste toate foile menite pentru popor. Fraţii preoţi au în ea un preţuit tovarăş în munca de păstorire a satelor, căci ea vine săptămânal cu sfaturile şi îndrumările ei în multe case, unde preotul numai rar ajunge. Este de datoria noastră să ajutăm răspândirea ei, câştigându-i abonaţi în fiecare parohie, căci prin aceasta săvârşim o operă de educaţie şi cultură pentru mulţime.

Analele Asociaţiei clerului „Andreiu Şaguna“: I Actele primului congres al preoţimii din Mitropolia Românilor ortodoxi din Ardeal, Banat, Crişana şi Maramurăş, ţinut în Sibiiu, în zilele de 6/19—8/21 Martie 1919. Publicate de Biuroul Asociaţiei clerului, Sibiiu 1919, pp. 140. Preţul Lei 10 pentru membrii, pentru alţii Lei 12.

II. Actele congresului al doilea, biblic, al Asociaţiei clerului «Andreiu Şaguna», ţinut în Sibiiu în zilele de 31 Martie (13 Aprilie) — 1/14 Aprilie 1921, publicate de Biuroul Asociaţiei clerului. Sibiiu 1922 pp. 104. Preţul: pentru membrii Lei 16, pentru alţii Lei 20.

III. Actele congresului al treilea, catehetic, ţinut în 2/15—3/16 Noemvrie 1922, publicate de Biroul Asociaţiei clerului. Sibiiu 1922, pp. 88. Preţul pentru membri Lei 16, pentru alţii Lei 20.

Aceste publicaţii cuprind rapoartele, desbaterile şi desideratele exprimate de cele trei congrese, precum şi raportul asupra activităţii Asociaţiei, şi fac mărturie de năzuinţele şi preocupările preoţimii ardelene între nouile împrejurări de vieaţă.

Călindarul Bunului Creştin, pe anul 1923 este cel mai bun călindar, cu bogat material cultural şi literar, cu articole de cuprins religios, de învăţătură şi petrecere şi cu numeroase chipuri. Acesta este călindarul *arhidiecezan*, prefăcut după trebuinţele sufleteşti a tuturor creştinilor. Se vinde la librăria arhidiecezană în Sibiiu şi la alte librării, cu 10 Lei fără şematism şi 15 Lei cu şematismul arhidiecezei de Alba-Iulia şi Sibiiu.

Organizaţi fără amânare cercurile religioase în cadrul despărţămintelor Asociaţiei «Andreiu Şaguna» a clerului şi iniţiaţi pretutinnenea instituţia «caselor culturale» la sate, pe temeiul statutelor tip, publicate de Asociaţie în broşură separată. Cu prilejul executării reformei agrare asiguraţi intravilan potrivit pentru zidirea «casei culturale».

☞ ***Rugăm pe onor. abonaţi să ne achite preţul abonamentului restant pe anul curent.*** ☜

„Biblioteca bunului păstor“.

Nr. 1. «*Taina pocăinţii*». Studiu pastoral de I. Hanzu. Preţul 1 Leu.

Nr. 2. «*Clerul şi chestiunea alcoolismului*». Traducere de V. Oana. Preţul Leu 1·50 bani.

Nr. 3. «*La centenarul seminarului Andreian*». Disertaţie de Dr. A. Crăciunescu. Preţul 1 Leu.

Nr. 4. «*Chemarea preoţimii noastre*». Consideraţii de actualitate, de mai mulţi. Preţul Leu 1·50 bani.

Nr. 5. «*Şase predici pentru Duminecile postului mare*» *şi* «*Un cuvânt pentru ziua Invierii Domnului*», de mai mulţi. Preţul 2 Lei.

Nr. 6. «*Indrăzniţi, eu am biruit lumea!*» Predici pentru timp de războiu, prelucrate după I. Kessler, de Dr. N. Bălan şi I. Moşoiu. Preţul 2 Lei.

Nr. 7—8. «*26 Predici la credinţa creştină sau Tâlcuirea Crezului*». Traducere de episcopul Nicodem al Huşilor. Preţul 3 Lei.

Nr. 9. «*Petru Maior şi Unirea*» de părintele Terenţie. Preţul 2 Lei.

Nr. 10. «*Schisma românească*» sau «*Unirea cu Roma*». Preţul Lei 2·50.

Nr. 11. «*Studiul pastoralei în biserica românească*», de Arhim. Iuliu Scriban. (Extras din Revista Teologică).

Nr. 12. «*Ortodoxia şi creştinismul apusean*». Prelucrare. din ruseşte de P. S. Sa Nicodem episcop al eparhiei Huşilor Preţul Lei 8·—.

---

*„**Biblioteca bunului păstor**“ se tipăreşte acum sub îngrijirea Asociaţiei clerului «Andreiu Şaguna» şi va apărea şi pe mai departe ca anex la «Revista Teologică». Broşurile de sub Nrii 1—10 s'au împărţit **gratuit** abonaţilor revistei, cari şi-au achitat abonamentul la timp. Broşurile ce se vor tipări în viitor, întrucât mijloacele materiale vor îngădui, se vor împărţi, ca şi în trecut, gratuit abonaţilor, cari vor achită dela început întreg a b o n a m e n t u l. Numerii 1, 2, 3, 4, 7—8, 10, 11 şi 12 se pot comandă la administraţia «Revistei Teologice», trimiţându-se pe lângă preţul arătat mai sus şi porto postal.*

Colaboratorii „Revistei Teologice“:

Arhim. I. Scriban, (Bucureşti); *Dr. I. Mihălcescu,* prof. la facultatea teologică (Bucureşti); *Dim. I. Cornilescu,* (Bucureşti); *Greg. Pletosu,* protopresb. (Bistriţa); *Dr. G. Popovici,* protopresb. (Lugoj); *Dr. I. Stroia,* protopresb. (Sibiiu); *I. Teculescu,* protopresb. (Alba-Iulia); *V. Gan,* prot. (Offenbaia); *Dr. I. Lupaş,* profesor universitar (Cluj); Diacon *Gr. Cristescu,* profesor (Buzău); *Al. Muntean,* protopresbiter (Tileagd); *Dr. Gh. Proca,* asesor consistorial (Sibiiu); *Dr. Gh. Ciuhandu,* asesor consisforial (Arad); *Lazar Triteanu,* asesor consistorial (Sibiiu); *Dr. A. Crăciunescu,* profesor sem. (Sibiiu); *Dr. S. Dragomir,* profesor universitar (Cluj); *I. Beleuţă,* profesor (Sibiiu); *Dr. D. Borcea,* protopop (Sălişte); *Petru E. Papp,* protopop (Beiuş); *Dr. Vasile Lazarescu,* profesor sem. (Sibiiu); *A. Popoviciu,* prof. (Sibiiu); *Tr. Scorobeţiu,* profesor (Sibiiu); Preot. *P. Moruşca,* (Sibiiu); *Iosif Trifa,* preot (Sibiiu); *Gh. Maior,* profesor de relig. (Sibiiu); Diacon *Dr. Gheorghe Comşa* (Bucureşti); *Aurel Papp,* preot (Socodor); *I. Popa,* preot (Sălişte); *E. Cioran,* preot (Răşinari) ş. a.

„REVISTA TEOLOGICĂ“

:: :: Apare o dată pe lună :: ::
Abonamentul pe an e: 50 Lei.

Manuscrisele şi toată corespondenţa, să se trimită pe adresa: Prof. NICOLAE COLAN, Institutul teologic «Andreian» Sibiiu.

De pe anul I. (1907) se poate căpătà colecţia afară de Nr. 1 şi 3.
De pe anul II. (1908) se poate căpătà colecţia afară de Nr. 3, 4 şi 5.
De pe anul III. (1909) se pot căpătà Nr. 1, 2, 8 şi 9.
De pe anul IV. (1910) se poate căpătà colecţia întreagă.
De pe anul V. (1911) se poate căpătà colecţia întreagă.
De pe anul VI. (1912) se poate căpătà colecţia afară de Nr. 14-17.
De pe anul VII. (1913) se poate căpătà afară de Nr. 6-7.
De pe anul VIII. (1914) se poate căpătà colecţia afară de Nr. 3, 4, 5 şi 6.
De pe anul IX. (1915) se poate căpătà colecţia afară de Nr. 5-8.
De pe anul X. (1916) se poate căpătà colecţia întreagă.

Colecţiile de pe anii 1907—1910 costă câte 16 Lei, iar de pe anii 1911—1916 câte 20 Lei.

Numărul festiv „Andreiu Şaguna“ se vinde cu preţul de 2 Lei.

La comande să se adaogă şi porto postal.